

การพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด Development of Cost Accounting for Occupations of Organic Agricultural Products in Roi Et

ลลิตา พิมพ์ทา¹
Lalita Pimta¹

Received : 5 เม.ย. 2562

Revised : 29 ส.ค. 2562

Accepted : 29 ส.ค. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี และเพื่อประเมินผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 39 กลุ่มอาชีพ ผู้ทำบัญชีกลุ่ม 69 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม การอบรม การทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม และทดลองการฝึกปฏิบัติจริงเป็นระยะเวลา 1 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา สภาพปัญหา พบว่า เกษตรกรขาดองค์ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน ขาดบุคคลในการจัดทำบัญชี และไม่มีระบบบัญชีที่เป็นมาตรฐาน โดยมีความต้องการในการพัฒนา คือ ต้องการอบรมด้านการบัญชี ค่าวนต้นทุน การกำหนด ราคาขาย การลงทุน และสอนทำบัญชีในกลุ่มอาชีพ

การทดสอบความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพก่อนการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) และหลังการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67) และจากการทดลองนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ กลุ่มอาชีพโดยส่วนใหญ่สามารถบันทึกบัญชีราย-รับรายจ่าย และคำนวณ ต้นทุนประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง โดยผู้ทำบัญชีกลุ่มสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชี ต้นทุนประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08)

คำสำคัญ : การพัฒนาการจัดทำบัญชี, บัญชีต้นทุน, ต้นทุนประกอบอาชีพ

Abstract

This research article aims to study the problems, solutions, and requirements for the development of accounting and to evaluate the application of knowledge in the development of cost accounting for occupations of organic agricultural products in Roi Et province. Subjects of this study were 39 occupational groups and 69 participants who were responsible for accounting of the group. Data were collected using focus group, knowledge training, pre-test and post-test, and practical training for a month. The research instrument was questionnaires. Content analysis method, percentage, mean, standard deviation were used in data analysis. The results of the study revealed that the farmers lacked of accounting knowledge, cost calculation, bookkeeper and no standard accounting system. The needs for development were training in accounting, cost calculation, pricing for sales, investment and bookkeeping for occupational groups.

¹ อาจารย์สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: lalitapimta@hotmail.com

¹ Subject Accounting Faculty of Business Administration And Accountancy, Roi Et Rajabhat University, Email: lalitapimta@hotmail.com

The scores of knowledge and understanding of cost accounting for the occupational group before the overall training was at a low level (average 2.43) and after the overall training was at a high level (average 3.67). After applying knowledge to develop cost accounting for the occupational group, most of them were able to record income, expenses in accounting and calculate occupational costs correctly. The sample group could overall apply knowledge to develop the cost accounting for occupation at a high level (average 4.08).

Keywords : Accounting Development, Cost Accounting, Occupation Cost

บทนำ

สังคมไทยมีรากฐานมาจากสังคมเกษตรกรรม คนไทยโดยส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานของเศรษฐกิจ เป็นแหล่งสร้างอาชีพ สร้างแรงงาน และสร้างรายได้ให้กับคนในสังคมและประเทศ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มเกษตรกรไทยซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศกับประสบปัญหาความยากจนที่ฝังรากลึกและเรื้อรังมายาวนาน มีรายได้ไม่แน่นอน และมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ปัญหาของความยากจนมาจากสาเหตุสำคัญสองประการ คือ สาเหตุจากปัจจัยภายในตัวบุคคล และสาเหตุจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล โดยปัญหาภายในตัวบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต การขาดความรู้ความสามารถในการดำเนินงานและการวางแผนจัดการที่ดี และปัญหาที่เกิดจากวิถีชีวิตที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย บริโภคนิยม และอื่น ๆ (Saranchit, 2015 : 12) และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติเกี่ยวกับภาวะการเป็นหนี้ของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2560 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือ จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49.1 ในปี 2558 เป็น 50.7 ในปี 2560 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือน (ร้อยละ 76.9) และหนี้เพื่อใช้ในการลงทุนและอื่น ๆ (ร้อยละ 23.1) คือ ใช้ทำการเกษตร ใช้ทำธุรกิจ และหนี้อื่น ๆ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561 : 3)

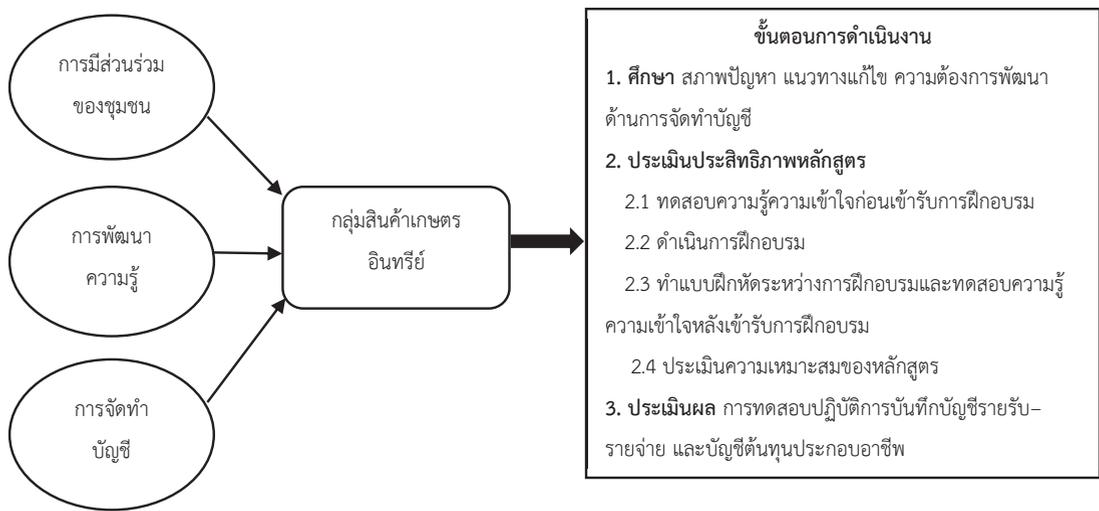
ในปัจจุบันการพัฒนาภาคการเกษตรตามแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตรโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล มีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้ รัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายกำหนดให้การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ของประเทศเป็นงานสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งรัดและต่อเนื่องเพราะเกษตรกรอินทรีย์เป็นทางเลือกที่มีศักยภาพในการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน มีความมั่นคงด้านอาหารและความปลอดภัยต่อสุขภาพ ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับกระแสความต้องการผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถติดตามและวางแผนการใช้จ่าย ควบคุมต้นทุนการผลิต ตลอดจนทราบถึงรายจ่ายไม่จำเป็นต่าง ๆ ที่สามารถลดลงเพื่อให้มีเงินออมที่เพิ่มขึ้นและเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ที่มีอยู่ของเกษตรกรได้ (พิมพ์รัก พุ่มเจริญ, 2559 : 1) ผู้วิจัยจึงสนใจและเห็นความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพให้กับเกษตรกร ของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการใช้จ่าย ควบคุมต้นทุนการผลิต และการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ ส่งผลให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับ-รายจ่าย ธุรกิจชุมชนขึ้นอยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย
2. เพื่อประเมินผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิด

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์สภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนา ด้านการจัดทำบัญชี การอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่ม และการฝึกปฏิบัติจริงสำหรับผู้ทำบัญชีกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วยทฤษฎีเกี่ยวกับ การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นกระบวนการเสริมสร้างแนวคิดด้านบัญชีให้แก่สมาชิกกลุ่ม เป็นการสร้างกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดการความรู้ด้านการบัญชีและการเงิน การพัฒนา ศักยภาพการจัดทำบัญชี และการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของ วรลักษณ์ วรธรรมโล, สุชาติ ลีตระกูล, วัฒนา ยืนยง และชูศรี สุวรรณ (2558 : 74) และแนวคิดของ กิรณา ยี่สุนแซม (2561 : 17) และ แนวคิดการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชีของ วรุต ปลื้มจิตร, สักกรินทร์ อยู่ผ่อง, อัครรัตน์ พูลกระจ่าง และ จิระศักดิ์ วิตตะ (2561 : 140-143) มาประยุกต์ใช้เป็น ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์

ในกรอบแนวความคิดการวิจัยการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีแนวคิดที่ว่ากลุ่มอาชีพหรือกิจกรรมในชุมชนจะมีความเข้มแข็งได้นั้นต้องมีความรู้ด้านบัญชีที่เพียงพอ และเหมาะสม มีความสามารถในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ สามารถควบคุมรายรับ รายจ่ายของกลุ่มได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น นักวิจัยจึงมีแนวคิดในการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ คำนวณต้นทุนจากการประกอบอาชีพ คำนวณ กำไร-ขาดทุน (สุทธิ) จำแนกประเภทต้นทุน คำนวณการกำหนดราคาขายและคำนวณจุดคุ้มทุนได้อย่างถูกต้อง

ตามหลักการบัญชี โดยนักวิจัยเริ่มจากการเข้าศึกษาบริบทชุมชนเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและสภาพการณ์ในด้านต่าง ๆ พร้อมกับการระดมสมองแบบมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม เมื่อกลุ่มได้เห็นปัญหา และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชี จึงได้มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชี โดยต้องการที่จะเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชี และหากกลุ่มสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติได้จริง ก็จะทำให้กลุ่มทราบถึงสถานะทางการเงินของกลุ่มได้อย่างถูกต้อง และนำผลลัพธ์ที่ได้ไปวางแผนประกอบการตัดสินใจ ในการบริหารงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ กลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด 39 กลุ่มอาชีพ สมาชิก 120 คน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว 30 กลุ่ม (สมาชิกกลุ่ม 90 คน) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก 3 กลุ่ม (สมาชิกกลุ่ม 12 คน) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ 4 กลุ่ม (สมาชิกกลุ่ม 12 คน) และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร 2 กลุ่ม (สมาชิกกลุ่ม 6 คน)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด 39 กลุ่มอาชีพ โดยคัดเลือกตัวแทนกลุ่มแบบเจาะจง คือ ผู้รับผิดชอบทำบัญชีกลุ่ม จำนวน 69 คน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว 30 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน (รวม 60 คน) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก 3 กลุ่ม ๆ ละ 1 คน (รวม 3 คน) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ 4 กลุ่ม ๆ ละ 1 คน (รวม 4 คน) และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร 2 กลุ่ม ๆ ละ 1 คน (รวม 2 คน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือวิจัยหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- 2.1.1 สันทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การจัดเวทีการประชุมกลุ่มย่อย ตามหัวข้อที่กำหนดให้ เพื่อสำรวจสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย
- 2.1.2 แบบสอบถามทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม และความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- 2.1.3 แบบสอบถามการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- 2.1.4 สมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพให้กลุ่มอาชีพนำไปฝึกปฏิบัติจริง
- โดยแบบสอบถามใช้ระดับการวัดค่าความเห็นด้วย/ความพึงพอใจ 5 ระดับของมาตรวัดประมาณค่าแบบ Rating Scale ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2553 : 67) ดังนี้

ระดับการวัดค่า

- 5 หมายถึง เห็นด้วยที่สุด หรือพึงพอใจที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วย หรือพอใจ
- 3 หมายถึง เฉยๆ หรือปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย หรือพึงพอใจระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด หรือพึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลผลเป็นดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 พึงพอใจระดับมากที่สุด/เห็นด้วยระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 พึงพอใจระดับมาก/เห็นด้วยระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 พึงพอใจระดับปานกลาง/เห็นด้วยระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 พึงพอใจระดับน้อย/เห็นด้วยระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 พึงพอใจระดับน้อยที่สุด/เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 การสร้างแบบสอบถาม การสร้างข้อคำถามอาศัยข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม แล้วนำมาสร้างคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ สิ่งที่ต้องการทราบ ได้แก่ สภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย การทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมและความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ และการประเมินผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

2.2.2 การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้พิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ และมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขอย่างไร หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุงแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) แจกให้กับผู้รับผิดชอบทำบัญชี จำนวน 30 ชุด ผลการทดลองใช้แบบสอบถามจะนำไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability test) โดยวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคแบบสอบถามการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ เท่ากับ 0.887 ซึ่งเกิน 0.7 จึงถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ดังนั้นแบบสอบถามนี้สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยให้ผู้รับผิดชอบทำบัญชีของกลุ่มอาชีพจำนวน 39 กลุ่มอาชีพ 69 คน มีส่วนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลจากสนทนากลุ่ม เวทีการประชุมกลุ่มย่อย สํารวจสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย โดยหลังจากที่ได้ทราบถึงข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และออกแบบกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการในการพัฒนา โดยจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด” ถอดความรู้จากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้แบบสอบถามทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม และความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ทดลองให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้จริงในกลุ่มอาชีพและอาชีพของตนเอง โดยมีระยะเวลาทดลองการฝึกปฏิบัติจริง ระยะเวลา 1 เดือน คือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2562 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามสมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ที่แจกให้กับกลุ่มอาชีพนำไปฝึกปฏิบัติจริง และใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การศึกษาสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การจัดเวทีการประชุมกลุ่มย่อย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และร้อยละ (Percentage) มาวิเคราะห์และถอดบทเรียนในประเด็นต่าง ๆ เพื่อออกแบบกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม และความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์

ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.3 การประเมินผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และการตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามสมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

สรุปผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขายของเกษตรกรกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 39 กลุ่มอาชีพ โดยมีผู้รับผิดชอบทำบัญชีกลุ่มจำนวน 69 คน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชีการคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย พบว่า ผู้รับผิดชอบทำบัญชีกลุ่ม ได้รับความรู้สภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการในการพัฒนาที่สำคัญ 5 หัวข้อใหญ่ 39 ข้อเสนอ สรุปแยกตามประเด็นได้ดังนี้

1.1.1 สภาพปัญหา พบว่า กลุ่มเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ ขาดองค์ความรู้ในเรื่องการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน ขาดบุคคลในการจัดทำบัญชี และไม่มียุทธศาสตร์ที่เป็นมาตรฐาน

1.1.2 แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ควรมีการฝึกอบรมการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน และกำหนดราคาขาย โดยตัวบุคคล สมาชิกกลุ่ม และเกษตรกรต้องเรียนรู้เพิ่มเติมและเข้าร่วมการอบรมเพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชี ซึ่งควรเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนการทำบัญชีครัวเรือนอย่างง่ายและการทำบัญชีในโปรแกรม Excel

1.1.3 ความต้องการในการพัฒนา คือ ต้องการอบรมด้านการบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย การลงทุน และสอนทำบัญชีในกลุ่มอาชีพ โดยหาที่ปรึกษาหรือนักบัญชีมาช่วยในการแนะนำการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน และการประกอบอาชีพ และต้องการเรียนรู้ระบบการจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีที่ถูกต้อง

ตาราง 1 สรุปสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขายของเกษตรกรกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นการพิจารณา	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข	ความต้องการในการพัฒนา	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการจัดทำบัญชีการคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย	1. ไม่ได้ซื้อวัตถุดิบร่วมกัน จึงไม่มีการจัดทำบัญชีต้นทุน	1. ร่วมซื้อ ร่วมขาย และร่วมกันทำบัญชีรับ-จ่าย และคำนวณต้นทุน	1. ให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย จากการประกอบอาชีพ และคำนวณต้นทุน กำหนดราคาขายที่เหมาะสม	2	5.13
	2. ขาดความรู้ในเรื่องการจัดทำบัญชี	2. ควรมีการฝึกอบรมทำบัญชี การคำนวณต้นทุน และกำหนดราคาขาย	2. อบรมด้านการจัดทำบัญชีคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย การลงทุน และสอนทำบัญชีในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ	17	43.59

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข	ความต้องการในการพัฒนา	จำนวน	ร้อยละ
	3. ขาดองค์ความรู้ในการคำนวณต้นทุน การทำบัญชีการลงทุน ในธุรกิจ	3. สอนการทำบัญชี คร่าวๆอย่างง่าย และทำบัญชีใน Excel อย่างง่าย	3. ต้องการพัฒนาอบรม การคำนวณต้นทุน และการทำบัญชีให้กลุ่มอาชีพ	6	15.38
	4. ขาดผู้มีความรู้ความสามารถ เฉพาะด้าน และระบบ บัญชีไม่เป็นมาตรฐาน	4. บุคคล สมาชิกกลุ่ม และเกษตรกรต้องเรียนรู้ เพิ่มเติมและเข้าร่วม การอบรมเพื่อการพัฒนา ความรู้ด้านการจัดทำบัญชี	4. หาที่ปรึกษาหรือนักบัญชี มาช่วยในการแนะนำ การจัดทำบัญชี คำนวณต้นทุน และการประกอบอาชีพ และต้องการเรียนรู้ระบบ การจัดทำบัญชีตามหลัก การบัญชีที่ถูกต้อง	13	33.33
	5. ไม่มีวินัยในการ เก็บเอกสารข้อมูล ทางบัญชีและไม่มี การจัดทำบัญชี อย่างต่อเนื่อง	5. หาหน่วยงาน ที่รับผิดชอบและส่งเสริม การเรียนรู้ในระบบจัดการ ด้านการเงิน และระบบ บัญชี	5. มีหน่วยงานส่งเสริม ให้มีผู้ทำบัญชีประจำกลุ่ม มีการจัดอบรมและออก ใบรับรองให้กับบุคคล ที่ผ่านการอบรมด้วย	1	2.57
รวม				39	100.00

ภาพประกอบ 2 สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2. การทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ และความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มสินค้า เกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีการประเมินผลก่อนและหลังการฝึกอบรม ดังตาราง 2

ตาราง 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด ก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม

รายการ	ผู้ทำบัญชีกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด					
	ก่อนการฝึกอบรม N = 69			หลังการฝึกอบรม N = 69		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี	2.45	1.09	น้อย	3.60	0.98	มาก
2. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์สินค้าและการวิเคราะห์ต้นทุน	2.41	1.10	น้อย	3.73	0.79	มาก
รวม	2.43	1.10	น้อย	3.67	0.86	มาก

จากตาราง 2 พบว่าผู้ทำบัญชีกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพก่อนการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) หลังการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67)

โดยมีความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมโดยรวมตามโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด

รายการประเมิน		ผู้ทำบัญชีกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด		
		N = 69		ระดับความพึงพอใจ
		\bar{X}	S.D.	
1	เนื้อหาในการอบรมเชิงปฏิบัติการ องค์กรความรู้เพียงพอและเหมาะสม สามารถเรียนรู้ได้ง่าย	3.97	0.76	มาก
2	ช่วยส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ	4.12	0.67	มาก
3	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้ และการทดลองฝึกปฏิบัติการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ	3.99	0.69	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้ทำบัญชีกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด			
	N = 69		ระดับความพึงพอใจ	
	\bar{X}	S.D.		
4	คู่มือสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย สมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ และเอกสารประกอบการอบรมมีความเพียงพอและเหมาะสม	4.17	0.64	มาก
5	การถ่ายทอดองค์ความรู้และตอบข้อคำถามของวิทยากรมีความชัดเจน	4.32	0.58	มาก
6	การอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ ทำให้ได้องค์ความรู้ทางด้านบัญชีและการคิดตามหลักการบัญชีทั่วไป	4.01	0.74	มาก
รวม		4.10	0.68	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ทำบัญชีกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และตอบข้อคำถามของวิทยากรมีความชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.32) คู่มือสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย สมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ และเอกสารประกอบการอบรมมีความเพียงพอและเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.17) ช่วยส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.12) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาการประเมินผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ภายหลังการเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 39 กลุ่มอาชีพ โดยแยกผลการประเมินเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินผลความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามคู่มือสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย สมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ จำนวน 39 กลุ่มอาชีพ 2) การประเมินผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ภายหลังการเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ดของผู้ทำบัญชีกลุ่ม จำนวน 69 คน แสดงได้ดังตาราง 4 และตาราง 5

ตาราง 4 ผลการตรวจสอบการบันทึกบัญชีตามคู่มือสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย สมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

รายการ	กลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด			
	N = 39			
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ร้อยละ	
1	การบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	32	7	82.05
2	การคำนวณต้นทุนจากการประกอบอาชีพ	32	7	82.05
3	การคำนวณ กำไร-ขาดทุน (สุทธิ)	32	7	82.05
4	การจำแนกประเภทต้นทุนตามโครงสร้างต้นทุนผลิตภัณฑ์			
4.1	การจำแนกวัตถุดิบทางตรง	39	-	100.00

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ		กลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด		
		N = 39		
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ร้อยละ
	4.2 การจำแนกค่าแรงงานทางตรง	39	-	100.00
	4.3 การจำแนกค่าใช้จ่ายการผลิต	32	7	82.05
	4.4 การจำแนกต้นทุนผันแปร	35	4	89.74
	4.5 การจำแนกต้นทุนคงที่	35	4	89.74
5	การคำนวณการกำหนดราคาขาย	24	15	61.54
6	การคำนวณจุดคุ้มทุน	24	15	61.54

จากตาราง 4 พบว่า การบันทึกบัญชีตามคู่มือสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย สมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่สามารถบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายจากการประกอบอาชีพได้ และนำข้อมูลในบัญชีรายรับ-รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ ไปคำนวณหาต้นทุนจากการประกอบอาชีพ ค่ารวมหากำไรขาด-ทุน (สุทธิ) จากการประกอบอาชีพได้ถูกต้อง (คิดเป็นร้อยละ 82.05)

และเมื่อให้ผู้ทำบัญชีนำข้อมูลที่บันทึกไว้ในสมุดรายรับ-รายจ่ายจากการประกอบอาชีพมาจำแนกประเภทต้นทุนตามโครงสร้างต้นทุนผลิตภัณฑ์ สามารถจำแนกวัตถุดิบทางตรง และค่าแรงงานทางตรงได้ถูกต้อง (คิดเป็นร้อยละ 100.00) ส่วนการจำแนกค่าใช้จ่ายการผลิตบางกลุ่มยังคิดค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์/เครื่องจักรไม่ถูกต้อง และเมื่อให้จำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมต้นทุน คือ ต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ โดยส่วนใหญ่ทำได้ถูกต้อง (คิดเป็นร้อยละ 89.74) ส่วนการคำนวณการกำหนดราคาขายและการคำนวณจุดคุ้มทุนคำนวณได้ถูกต้องบางกลุ่มอาชีพเท่านั้น (คิดเป็นร้อยละ 61.54)

ตาราง 5 ผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ภายหลังการเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด

รายการ		ผู้ทำบัญชีกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด		
		N = 69		ระดับ ความคิดเห็น
		\bar{X}	S.D.	
1	ท่านสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ในกลุ่มอาชีพและจากการประกอบอาชีพของตนเองได้	4.12	0.63	มาก
2	ท่านสามารถจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบัญชีต้นทุน ประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพและตนเองได้	4.04	0.67	มาก
3	ท่านสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมในครั้งนี้ ไปถ่ายทอดให้กับบุคคลในครอบครัวหรือสมาชิกกลุ่มได้	4.00	0.66	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ		ผู้ทำบัญชีกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด		
		N = 69		ระดับ ความคิดเห็น
		\bar{X}	S.D.	
4	ท่านนำความรู้ที่ได้รับไปจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และต้นทุนประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.62	มาก
รวม		4.08	0.65	มาก

จากตาราง 5 พบว่าผู้ทำบัญชีกลุ่มสามารถนำความรู้ที่ได้รับภายหลังการเข้าร่วมโครงการฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นำความรู้ที่ได้รับไปจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย และต้นทุนประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.17) สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในกลุ่มอาชีพ และจากการประกอบอาชีพของตนเองได้ (ค่าเฉลี่ย 4.12) และสามารถจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพและตนเองได้ (ค่าเฉลี่ย 4.04) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษสามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาสำรวจสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย ของกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด แยกได้เป็นดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน และการกำหนดราคาขาย พบว่าเกษตรกรขาดองค์ความรู้ในเรื่องการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน ขาดบุคคลในการจัดทำบัญชี และไม่มีระบบบัญชีที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ ชลดา เหมะธูลิน, นฤมล ชินวงศ์ และยุทธนา จันทร์ปิติ (2561 : 55-56) ที่ได้ศึกษาปัญหาในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ประเภทจักสานในจังหวัดอุดรธานี พบว่าการบันทึกบัญชียังไม่เป็นระบบ และขาดความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชี รวมทั้งการบันทึกบัญชีไม่ครบถ้วนทุกรายการ และสอดคล้องกับ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ (2556 : 47-49) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลา ปัญหาอุปสรรคที่กลุ่มวิสาหกิจนี้พบคือ สมาชิกในกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การทำบัญชีปัจจุบันใช้วิธีการคิดแบบชาวบ้านไม่ค่อยทันสมัย จึงอยากได้รับการพัฒนาการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และทันสมัย

1.2 แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน และการกำหนดราคาขาย พบว่าควรมีการฝึกอบรมการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน และกำหนดราคาขาย โดยตัวบุคคล สมาชิกกลุ่ม และเกษตรกรต้องเรียนรู้เพิ่มเติมและเข้าร่วมการอบรมเพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชี ซึ่งควรเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน การทำบัญชีครัวเรือนอย่างง่ายและการทำบัญชีในโปรแกรม Excel อย่างง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญญา หวังที่ซอบ (2561 : 80) ที่ได้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและระบบบัญชีต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา : กลุ่มจักสานหวาย บ้านวัดนาค ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุน การจำแนกต้นทุน การวางระบบบัญชีต้นทุน และการจัดทำบัญชีแก่กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน

1.3 ความต้องการในการพัฒนาด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย พบว่าเกษตรกรต้องการอบรมด้านการจัดทำบัญชี การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคาขาย การลงทุน และสอนทำบัญชีในกลุ่มอาชีพ โดยหาที่ปรึกษาหรือนักบัญชีมาช่วยในการแนะนำการจัดทำบัญชี คำนวณต้นทุน และการประกอบอาชีพ และต้องการเรียนรู้ระบบการจัดทำบัญชีตามหลักการทางด้านบัญชีที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ชลกกน โฆษติคณิน, ชนิดาภา ตีสุขอนันต์ และ วรเทพ ตรีวิจิตร (2560 : 2,138) ที่ได้ศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม ที่ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ภาครัฐควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เข้ามาอธิบายให้วิสาหกิจชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี และเกิดความรู้ถึงความต้องการจะทำบัญชี และภาครัฐและวิสาหกิจชุมชนต้นแบบที่มีความชำนาญด้านการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

2. การทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ก่อนการฝึกอบรม เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งหลังการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์พิศา วรณจิตร และปวีณา กองจันทร์ (2560 : 1,938-1,939) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผู้เกี่ยวข้องควรพิจารณาทบทวนการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์ ให้ผู้ทำบัญชีได้รับประสบการณ์การทำบัญชีที่ถูกต้อง ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอย่างเต็มที่ กำลัง จะช่วยให้ผู้ทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาการประเมินผลการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ผู้ทำบัญชีกลุ่มสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วรลักษณ์ วรณโล, สุชาติ ลีตระกูล, วัฒนา ยืนยง และชูศรี สุวรรณ (2558 : 69) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนขนาดเล็ก โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดเชียงราย พบว่าการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม รายงานที่จัดทำสามารถออกแบบและรายงานได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนสอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้งาน และสอดคล้องกับ กิรณา ยี่สุนแซม (2561 : 14) ที่ได้ศึกษาการจัดการความรู้ด้านการบัญชีและการเงินโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มจัดการขยะ ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าหลังจากมีการนำระบบบัญชีมาฝึกปฏิบัติจริง ส่งผลให้กลุ่มบันทึกบัญชีและจัดทำงบการเงินได้อย่างถูกต้อง โดยมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 71

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกลุ่มอาชีพหรือธุรกิจชุมชน เช่น พัฒนาชุมชน ธกส. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ควรกำหนดเป็นนโยบายที่ให้กลุ่มอาชีพหรือธุรกิจชุมชนมีการฝึกอบรมการจัดทำบัญชี และกลุ่มอาชีพควรจัดให้มีผู้ทำบัญชีที่มีความรู้ความสามารถจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง

1.2 นำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปเขียนโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป หรือโปรแกรมบัญชี Excel อย่างง่ายให้กับกลุ่มอาชีพหรือธุรกิจชุมชนได้ใช้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นักวิจัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพสำหรับกลุ่มอาชีพหรือธุรกิจชุมชนรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมต่อการคิดต้นทุนประกอบอาชีพตามโครงสร้างต้นทุนของธุรกิจและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มอาชีพสามารถรับรู้ต้นทุน กำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้องและสามารถนำข้อมูลต้นทุนไปวางแผนการบริหารงานของกลุ่มอาชีพได้

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ สำหรับการจัดทำโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปหรือโปรแกรมบัญชี Excel อย่างง่ายที่เหมาะสมกับบริบทผู้ทำบัญชีของกลุ่มอาชีพ ในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ภิรดา ยี่สุนัฒม. (2561). การจัดการความรู้ด้านการบัญชีและการเงินโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มจัดการขยะ ตำบลริมเหนือ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 7(1), 14-27.
- ชลกนก โฆษิตคณิน, ชนิดาภา ดีสุขอนันต์ และ วรเทพ ตรีวิจิตร. (2560). ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(3), 2,138-2,151.
- ชลลดา เหมะธูลิน, นฤมล ชินวงศ์ และยุทธนา จันทร์ปิติ. (2561). ปัญหาในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ประเภทจักสานในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 8(1), 51-57.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังข์รัตน์. (2556). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา*. รายงานการวิจัย ภาควิชาสารพัดศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2562, จาก <http://fs.libarts.psu.ac.th/research/abstract/54->
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2553). *หลักการวัดและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดอว์เคอร์มิสท์.
- พิมพ์รัก พุ่มเจริญ. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของเกษตรกรและแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่เหมาะสม*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2562, จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th /thesis/2016/TU_2016_5802030790_5209_4099.pdf
- พิมพ์พิศา วรณจิตร และปวีณา กองจันทร์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 1,926-1,942.
- เพ็ญนภา หวังที่ชอบ. (2561). การวิเคราะห์ต้นทุนและระบบบัญชีต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา : กลุ่มจักสานหวาย บ้านวัดนาค ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 20(1), 74-81.
- วรลักษณ์ วรณโล, สุชาติ ลีตระกูล, วัฒนา ยืนยง และชูศรี สุวรรณ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนขนาดเล็ก โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดเชียงราย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 8(พิเศษ), 68-84.
- วรวิฑูร์ ปถัมจิตร, สักกรินทร์ อยู่พ่อง, อัครรัตน์ พูลกระจำง และ จิระศักดิ์ วิตตะ. (2561). การพัฒนาอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชีเพื่อพัฒนาทักษะการถ่ายทอดความรู้. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 11(1), 137-152.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). *สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Sarachit, T. (2015). Problem of Poverty in Thailand [in Thai]. *EAU Heritage Journal: Social Science and Humanity*, 5(2), 12-21.